

Muinaistieteelliselle toimikunnalle!

Keikotus hautatutkimuksistani Eurassa.

Lauhianmäki.

Heinäkuun 7 p:n aamulla saavuin Euran pappilaan, josta kohta sain neijä työmiestä hautojen tutkimista varten.

Muinaistieteellisen toimikunnan pyynnöstä oli Turun läänin kuvernööri kieltänyt Eurian seurakuntaa jatkamasta Lauhianmäen mullistamista ja hautausmaaksi tasovittamista, siksi kun toimikunnan lähettämät tutkijat olisivat maässä olevat haudat tutkinut. Tämä kieltö oli saapunut Euraan kesäkuun 1 p:nä jolloin myös kaivamistyö kohta oli keskeytetty. Kumminkin oli tuo työ jo ehtinyt edistyä niin kauas, että minun paikalle tullessani oli vain noin 25 sylvän pituinen ja 4 à 5 sylvän leveä maakaistale (arviolta noin 1/2 tahi 2/3 määstä) mullistamatta.

Kaivamattoman mäenosan pinnassa oli vielä näkyvissä seitsemän hautauspyönnystä, kaikki länsi-itaista suuntaa. Näistä oli kaksi niin syvä, että edelläpään saattoi arvata mitä jo ennen josakin tarkoituksessa tutkituksi, neijästä oli läntisen osa ehtinyt joutua uuden hautausmaan valmistajien uhriksi, seitsemäs yksin oli samuotoinen, ettei sitä kukaan iinkaan tällä vuosisadalla liene kaivellut.

Uutta hautausmaata oli valmistettu siten, että kaiva-

rettyjä, 7mm. paksuja, putkia, samaan 2 tuuman pituiseen
nyöriinpätkään fujoitettuja.

10) Ketjun pala, 92mm. pitkä, muodostettu 26 rengasparis-
ta. Nuo 6mm. laajat renkaat taas ovat muodostetut
fyöreästä pronssilangasta.

11) Pieni vihriä lasihelmi.

Nrot 6, 7 (enimmäkset), 8 ja 18 olivat haudan pohjassa, toi-
set vähän ylempänä mullassa.

Haudan Itä- eli jalkapäässä oli

12) Kasa saviastian palasia, joista museissa liimasin
kokoon siviililaisen astian. Tämä on suultaan 150mm.
ja leveimmästä kohdasta 170mm. laaja vaan ainoas-
taan 80mm. korkea; pohja on mykkoä kuin pallon
pinta ja on astiaan sen laajimman kohdan ylä-
puolella nyöriillä yltämpiä Grainetta kolme rinnakkais-
ta viivaa.

Kolmas hauta, jota oli jäljellä noin 2½ kyynärän
pituudelta, oli sylen päässä toisesta, lämän pohjois-
puolella. Tämän kolmannen haudan pohja oli hiu-
kan matalammassa kuin toisen. Hautasta löydettiin:

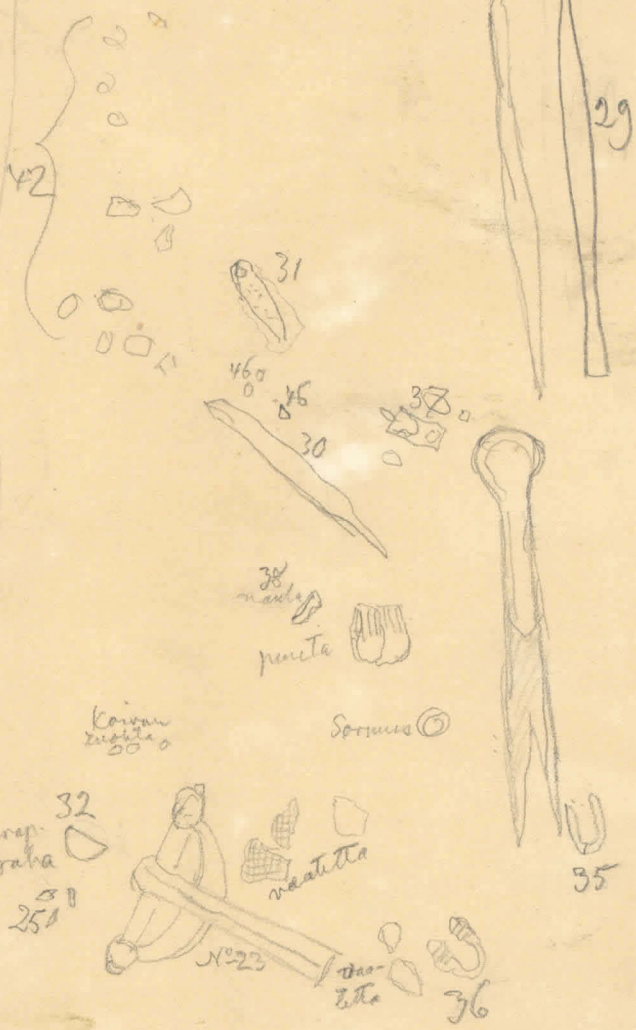
13) Taittaneen keihäänraudan kärkipuoli lähellä
maanpintaa. Toinen puoli raudasta löydettiin pal-
jon syvemmällä haudan pohjasta noin 5 korttelia
sen itäpäästä ja 1½ eteläreunasta varsiputken suu-
itäänpäin. Puovarresta ei tuntunut mainittavia jäl-
kiä, ei edes varsiputkessakaan. Raudan muoto ja
koko on sama kuin J. R. H. n. kuvateokseen No
1327. - Länteenpäin vastamainitusta oli

14) Ruodolla varustettu, hieno keihäänrauta, 300mm
pitkä, josta ruoto 70 ja terä 230mm. Matalalla
harjanteella varustettu terän-lape on leveimmästä
kohdasta vain 22mm. leveä; sapsa on vain 11mm; kär-
ki oli länteenpäin. - Tämän keihään raudan päät-
tä, joka on saattanut olla vainajan oikean käsivar-
ren vieressä, oli

15) Kasa saviastian palasia, joista museissa liimasin
kokoon astian, jonka pohjapuoli on alta hiukan
litistyneen pallon muotoinen. Astia on sulleimmasta

N° 2698 Laukianniemi

F. munda.

Tuomus tehty esimeren asemasta
Syyshuu 20 p. 1911.

kohdastaan 195 ja suultaan 185 mm. laja sekä 109 mm. korkea. Astian kaulaan (pulleimman kohdan ja suun välille) on piirretty kolme rinnakkaista viivaa.

16) Haskinen työsolki, josta sekä paljin että palkin men orsi on pörsä, löydettiin haudan itäpään läheisyydestä. Tämä sängen yksinkertainen kapine on vähän kokoon puristettu.

Neljäs hauta, jota oli jäljellä vain yhden kyymäran pituudelta, oli ensimmäisen haudan eteläpuolella. Laudasta tavattiin lähempänä maanpintaa

17) Talanen raudankuonoa,

18) Palanen palanutta savea ja

19) Neljä pientä saviastian palasta.

Näiden syvempänä

20) Pieni Pronssilankaputken, joka puolelta taittunut,

21) Kolme sinistä lasihelmää, latiskaa ja

22) Kahdestatoista kolmekertaisesta rihmasäikeestä kiertämällä muodostettua nyöriä, jonka ympärillä vielä paikoittain oli (ja ennen pitkän matkaa oli ollut) 4 ja 5 mm. laajoja ja 3 mm. leveitä vaskirenkaita, kahdella ^{kuusella} ~~kolmella~~ varustettuja, niin että ne ulkomuodoltaan ovat ikäänkuin kolmesta langasta muodostettuja. Nämä ovat arvattavasti olleet vaatteon (esilinnan) reunan kiinnitetyt, kuten ennen mainitut pronssilankaputket.

Kuudes hauta, joka oli lähellä mullistamattoman onäinosan pohjoispäätä ja

Kuudes hauta, joka oli toisen haudan itäpuolella, olivat nähtävästi jo ennen tarkkaan perustut, koska niistä ei löytynyt mitään. Sen vain saattoi kaivauksessa huomata, että niiden ympärillä sekä päissä että sivuilla oli jotensakin isoja syyjäkiviä.

Seitsemäs hauta, joka oli noin sylon päässä ensimmäisestä haudasta itään päin ja kuudennesta etelään päin, oli kuten mainittu ulkomuodoltaan parhaiten säilynyt. Sitä aloitettiin kaivaa itäpuolelta, josta noin kahden kyymäran pituudelta ei tavattu mitään mainittavaa. Vasta kun puolet haudasta

oli kaivettu, tavattiin keskellä hautauson pohjasta, joka oli noin kymmenäsiän syvyydessä.

23) Harsojousen muotoinen pronssisolki, varren suuntaan 137 mm pitkä ja poikkitangon suuntaan 127 mm. Tämä kaunis solki on eri puolilta nähtynä — — — ja — — — muotoinen. Se osa poikkitankoa, jonka ympärille pronssilanka on kievetty, on raudasta. Soljen sekä ylä että alapuolella oli

24) Vaatetta: alapuolella paksumaa neliniitistä villavaatetta ja yläpuolella samantapaista ymmä hienom-
paa ja mustempaa.

Soljen alla oli myös.

25) Kolme rautapalasta, päättömän naulan osan ta-
paista. Wahteen hienompaan (32 ja 36 mm pitkiään) on
takertunut yllämpäri risaista puuta ja tuntuu niiden
sypjistä jatkuneen ohuen rautalevyyn tapaista. Seurain
(29 mm pitkä) on kovasti ruostunut ja on siihen takertu-
nut vähän vaatetta.

Soljen kohdalla oli vielä

26) Vähän tuokta ja muuta puunkuorta ymmä

27) Palasia spiraalikierteisestä pronssiormuksesta, jo-
ka on verraten leveästä keskikohdastaan loivasti sup-
peutunut päihin päin. Tämänkin ohella oli

28) Vähävaatetta aivan vähäisen.

Kahän matkaa edellisistä länteenpäin olivat 29-39

29) Keihäänteriä, varsiputkella varustettu, kärjestä kuu-
kan taittunut, 328 mm pitkä, jotenakin samaa muotoa
kuin nro. 1565 J. P. A:n Keuhateoksessa. Keihään-
puuvartta oli säilynyt pari tummaa varsiputken ulko-
puoleltakin. Keihään kärki oli länteenpäin. Varsiput-
ken päällä oli lahonutta puuta ja sen viereksi etelä-
puolella oli, kärki nimikään länteenpäin,

30) Veitsi, jonka leveä ruoto eli kara on taittunut;
157 mm pitkä, josta ruotoa 40 mm; puuvareista on vain
vähäsen jälkiä. — Kinosti poikkittain tämän veitsen
päällä oli

31) Pronssiesine, noin 60 mm pitkä ja 18 leveä, kahdes-
ta laavistamalla koristetusta yhtiäläisestä puolishuosta,
^{muodostettu}

joiden litteät puolet ovat yhteen asetetut, muodostetta.
Esiinon toisessa päässä on molemmissa puolissa yhteen
liitetyt silmukat. Tämän pronssiäsiinon ympärillä on
niin paljon rautaa ja rautaruostetta jnnä tähän lii-
tettynä nahkaa, että esiinestä voi nähdä vain pienem-
män osan. Tämän ohella oli

- 32) Itämaaxlaisesta hopearauhasta pienempi puolisko,
33) Rautapalanen samaa laatua kuin ensiksi maini-
tut tämän hauldan kolmannessa numerossa^{95/} ja
34) Tuolta vahaäsen.

Keihään varsiputken viressä pohjoispuolella taas oli
35) Koukistettu rauta, joka tuntui olleen astian koroan
tapainen, koska melkein yhteen käännettynsä päiden
ympärillä on puuta.

36) Koukistettu toisesta päästään taittonut kahdessa
osassa oleva rauta, joka on melkein samantapainen kuin
edellinen.

37) Nahkaryön sähjenpuoleinen pää. Itse pronssioljesta,
joka nähtävästi on ollut aivan pieni ja hienoaomainen,
ei enää ole jäljellä muuta kuin palkimonssi ja pala
palkimosta. Palkimon siren oli kartan ympäri on kään-
netty pyöreälinen päätesilaksi 17 ja 18 mm. leveä vasti-
leidy joka ulottuu noin 40 mm. päähän pitkin sen
päässä hyvin säilynyttä vahvaa nahkaremmeliä tämän
molemmiin puoliin. - Palkimon kartan viressä oli ojon
alla

38) Harmaata haprasta ainetta useita pieniä palasia
(ehkä ruosteen syömää tinaa?). - Päätesilan sekä ylä-
että alapuolella oli

39) Tuoleksi mätäneitä vaatepalasia.

Keihään luoteispuolella

40) Keritsimet, noin 240 mm. pitkät, kaitateräiset, käsjet
itänpäin. - Keritsimien ruosteisen oli takertunut

41) Neliniitistä vaatetta.

Keritsimien länsi- ja lounaspuolella taas oli

42) Ruostuneen rautaloryon palasia joiden toiseen
pintaan on paikottain kiinniruostuneet puuta. Näitä
osaksi aivan läpiruostuneita rautaloryon palasia oli

ainakin puolen kyynärän pituudelta idästä länteen päin.
Lähellä viimeksi mainittuja oli

43) Kolme palasta spitaalikierteistä pronssisormuksesta.
Lähellä haudan luoteista kulmaa eli viimeksi mainittu-
jen esineiden pohjois ja nro 29:n luoteispuolella oli (kär-
ki länteenpäin).

44) Harjiruodolla varustettu keihäänterä, 3 $\frac{1}{2}$ mm. pitkä,
josta ruoto 87 mm.; ruodon ympärille on ruostunut kimmii-
puuta. Hain toiselta puolelta harjanteinen lase on
levein 123 mm. noin 110 mm. kärkestä.

Lähellä haudan länsipäättä oli mullassa

45) Nököle raudankuono.

Hajallaan mullassa löydettiin myös

46) Kolme pientä saviastian palasta.

Haudasta sopii vielä mainita, että länsipäässä oli
selvä kiviseinä.

Toukokuuessa, sen jälkeen kuin väimeinon lähetykseen Muinais-
tieteelliselle toimikunnalle oli toimitettu, oli Lauhian-
mäestä löydetty

47) Pronssinen kaularengas, taittunut kolmeen palaan,
yhtä muotoa kuin nro 1272 J. R. A. n kuvateoksesta,
paitsi että nuo paksut päät, jotka ovat piste-kooristei-
set, eivät ollenkaan päättelkin päin suippene.

48) Pala edellisen tapaisen kaularengaan keskiosasta,
104 mm. pitkä ja

49) Pronssinen sormus, 5 mm. leveä kauttaaltaan, ai-
van koristuksitta.

Minun Eurassa ollessani löysivät pitäjän työmiehet
vielä mäestä seuraavat kaksi esinettä, jotka ynnä vas-
ta mainitut työnjohtaja jätti minulle:

50) Suuraudat, viiskosaiset, kahtia taittuneet ja

51) Ruotsalainen vaskiraha isonvihan ajoilta.

Kun olin edellä mainitut seitsemän hautaa, joi-
sta 1, 2 ja 4 nähtävästi, olivat naisten sekä 3 ja 7 miesten hau-
toja, tutkinut, eikä pitäjän työväki sillä aikaa ollut
maata mullistaessa tavannut mitään haudantapaista
kohtaa, pidin alituisen läsnäoloni perkaustyössä tar-
peettomana, laiskurin toimena, käskin työnjohtajan

kohta lähettämään minulle sanan, jos haudantapaisten kohta josjakin sattuisi ilmestymään, ja menin omine työmiehineni ympäristönsä olevia mäkejä tarkastamaan. Niinä neljänä päivänä, jotka sen jälkeen vielä olin Eurassa, kävin vain kerran tai kahdesti päivässä pitäjäläisissä työn kautta syntyneitä uusia penkeitä tarkastamassa, vaan ei mitään haudan paikkaa enää ilmestynyt. Siten jätin lähtiesäni paikkakunnan kruununnimismiehelle hänen pyynnöstään kirjallisen todistuksen siitä, että mäki oli tutkittu ja siinä se työeste poistettu, jonka tähden Muinaistieteellinen toimikunta oli pyytännyt perkaustyön lakkauttamista; tämän tein, paikka silloin vielä oli pitkä parin sylvän levinen mäenkaistale perkaamatta.

Löydöistä voinnee päätellä, että Lauhianmäen haudat ovat syntyneet noin yhdeksännellä tahi kymmenellä vuosisadalla.

Lauhianmäestä selvittyäni joutuis vähäisen tutkimuksen alaiseksi ensint perikeitää ennen tutkittu

Pappilanmäki.

Täällä en tahtonut hävittää niitä harvalukuisia, pappilan mukkean asuntorakennuksen lounaspuolella olevia hautasyönnyksiä, jotka vielä ovat vastaiselle tutkimukselle säilyneet, vaan tarkastelin ainoastaan sen ison hiekkakuopan sijnää, joka on rakennuksen eteläpuolella. — Siinä huomasin kohta paikalle tultuani haudantapaisten kohdan lähellä lounaispuolella olevaa ennen tutkittua hautasyönnystä. Perikeitää muurauslastalla hiekkaa kaivettuani alkoi jo tulla esille.

1). Tärkkyneen saviastian palasia, joita olen musissa liimaillet kokoon. Koska astia on erittäin pohjan puolelta ylen hapsas ja sentähden osaksi perin pieneniksi muruiksi murentunut, en ole voinut näistä kokonaisuista astiaa tehdä, vaan senverran voi yhteenlimataista kappaleista nähdä, että astia on ollut noin 190 mm korkea, leveydestään 190 mm laaja, suultaan

ehkä 175 ja pohjasta 180 mm. Pohja on tasainen ja 11 eli 12 mm. paksu, muu astia noin 6 mm. paksu. Astian lyhyeen kaulaan on nyörillä painettu kuusi rinnakkais- ta viivaa. — Näihin matkaa lounaasen päin savias- tiainpalasista olivat hajallaan nrot. 2 ja 3.

2) Kolme palasta 23 mm. paksusta vaskilangasta teh- dyistä koristuksista. Vaskilanka on yhdessä kierretty 5 mm. ja kahdesja 3 mm. paksuiksi spiraaliputkiksi, joiden läpi on pujoitettu useista rihmasäikeistä kier- rettyjä nyörejä.

3) Kahdesta lähes 6 mm. paksusta spiraaliputkista tehty ristikko; (spiraaliputket taas ovat tehtyt 1½ mm. paksusta vaskilangasta.) Näidenkin putkien sisäosa on kierretty nyörillä. — Kümmeksi mainituista esineistä länteenpäin löydettiin ei kaukana toisistaan

4) 16 kapp. pronssista valettua sydämenmuotoista silaa, jotka säilyneistä nahkapaalasta päättäen ovat olleet asetetut nahkavyöhön siten, että sydämen kärjet ovat olleet pitkin vyötä. Noilla pronssi-siloilla, joista viisi on 20 mm, kymmeneren 16½ ja yksi 12 mm. leveätä, on takapuolella kolme pronssi-piikkiä, jotka ovat pistetyt nahan läpi ja kärjistä käännetyt. Useimpien silojen alle on säilynyt nahkaa. Muu- tamien kohdalla oli

5) Karvoja tahi hiuksia.

Mainittujen silojen ohella oli myös

6) Pronssin päätesila, 31 mm pitkä ja 29 leveä, spiraalikoristeinen, varustettu neljällä piikillä, jot- ka ovat pistetyt vielä säilyneen nahan läpi. Kah- den kärjet ovat nahan takapuolella käännetyt, kah- den kärjissä taas tuntuu jälkiä pronssi-levystä.

Päätesilan kyljessä oli säilynyt

7) Talan nelinuitista valetta, jonka loimirihmat ovat höllästi kerratut.

Lähellä edellä mainittuja oli

8) Työtä toiseen päähän suipeneva lahomut- tunut puupallo, ikäänkuin jonkun varren (varsiputkessa säilynyt) pää, noin 120 mm pitkä. Tämä on ehkä oman juuri- timituista on että

^{Koska} on säilynyt myös pieni puupala, joka on sen muotoinen, että sitä voi pitää osana siitä värsiputkesta, jossa tuo isompi puupala on säilynyt.

Edellisistä esineistä Länsilounaasen päin oli ylempänä mullassa

9) Tuolipyöveätä pronssilankaa lähes 50 mm. pituudelta, arvattavasti ~~siinä~~ suuremmettu osa spiraalikierteisestä viuhksesta.

10) Kaksi kouhustettua rautanaulan palaa, 32 mm. pitkiä; ehkä molemmat naulan kärkiä.

Nro 4:n eteläpuolella olivat

11) Kolme rautaista mittausnaulaa, joista ehät, ovat 32 ja 36 mm. pitkät. Kolmammesta on naulan pää taittunut pois. Mittaus- eli päätelevyt, ovat kaikki kolme viuhkaikeen muotoisia ja ovat naulat nähtävästi olleet puuhun iskeytyt.

12) Kaksi kärjistään kouhustettua rautanaulaa, joihin on runsaasti tahertunut jäännöksiä noin 25 mm. paksuutta puusta. Toisen pää on taittunut pois.

Lähetä nro 1: tä, vaan ylempänä mullassa, löydettiin

13) Tari ruostunut rautapalasta, josta isompi on lähes 70 mm. pitkä, 28 leveä ja on ehkä aikoinaan ollut viuhkanteen kerän käski.

Edellämainitut ovat ehkä kaikki olleet saman osaksi jo ennen mullistettua, noin kyyvärän syvän haudan kalustoa. — Näiden etelä- ja kaakkospuolella ja vähäksi osaksi myös näiden seassa oli perin hajallaan mullassa

14) Kovaksi polketun mustanruskean saviastian palasia, 80 kappaletta. Näitä olen museisfa yhteen liimailut, vaan on niistä syntynyt vain puolet ylen leveästä mykewäpohjaisesta astiasta, joka on ollut noin 140 ja 150 mm. korkea ja jonka kaulaan on ympärillä painetta 12 rinnakkaisista pilkkuviiraa. Paksuus vaihtelee 4:n ja 7:n mm. välillä. Näistä saviastian palasista eteläkaakkoon päin ja osaksi näiden seassa oli nimikään hajallaan mullassa

15) Hiukan vaaleampia saviastian palasia, 22 kapp-

paletta, joista museoja olen pannut kokoon lähes juo-
liskon saviastiasta, joka on ollut noin 125 mm. korkea,
ehkä 220 leveä ja pohjastaan vähän litistynyt. Pohja
on noin 10 ja kaulan kohta 5 mm. paksu. Kaulassa
on kolme paksulla nyökillä painettua pilkkuviivaa
astian ympärillä.

Kastamainittujen saviastian palasien seassa oli
16). Neljä palasta rumatekoisesta saviastiasta, joka
on ollut 8 à 12 mm paksu. Taveen on sekoitettu joten-
sakin järjää hiikkasirusia, jotka ovat tehneet astian
pintoja epätasaisiksi.

Edellisten kaakkoispuolelta ja osaksi niiden seasta
löydettiin hajallaan

17). Kahdeksan osaksi isoa saviastian palasta, yhteen-
sä noin puolet harmaasta rosopimmaisesta astiasta,
joka on ollut 130 à 135 mm. korkea leveimmästä koh-
dasta noin 170 mm. leveä ja laatiskapohjainen. Pohja
on noin 10 mm. laaja. Leveimpään kohtaan on pai-
nettu kolme rinnikkaista pilkkuviivaa noin $1\frac{1}{2}$ tuumaa
suusta. — Nojen 15-17 kohdalla löydettiin

18) Pistikoksi solmittua monikeräistä rihmaa, jonka
ympäriellä on pari pientä palasta, hiinosta porossilan-
gasta tehtyä, 4 mm. paksua putkea.

Hajallaan nojen 14-17 kohdalla oli

19) Kahdeksan rautaista mittausnaulaa, 30 à 40 mm.
pitkää. Mittauslevyt ovat kaikki vinokaitaisia ja
isompia kuin naulojen näitä lyövämmät päät.

20). Kahdesta kohdasta koukistettu naula, johon on
paljon puuta takertunut. — Kolme muuta naulan-
palasta joihin myöskin on puuta takertunut. —

Näistä lähtienpäin löydettiin

21). Kaksi rautapalasta, joista toinen on 48 mm. pitkä,
12 leveä ja 8 paksu sekä läpiliikattuna kolmionmuotai-
nen; toinen on 36 mm. pitkä ja 18 leveä levyntasainen.

22). Ruskea kivihelmi, 13 mm. pitkä, 12 à 14 mm. leveä.

Tämän pinnalla on neljä isoa, vähän ulkonevaa, pyö-
reähköä, mustaa ja valkeapilkkuista täplää.

23). Pronssi-pintainen rautainen painoluoti yhtä mus-

toa kuin J. R. Hn. kuvateokseen nro 1390 kuvatut ja
Aimälän kalmistosta löydetyt. Luoti, jonka pinnalla
on paljonkin rautapuoastetta, on 18 mm. korkua ja 22 leveä.
Käimäksi mainittujen esineiden kohdalla oli maa mus-
tempu kuin muualla.

Lampun Myllymäellä, jossa on iso joukko hautaus-
vennyksiä ja eteläpäädellä kehään asetettu kahdeksan
kottalaisen iso kiveä tarkastin erään neliskulmaisen
kivihehkyksen keskustaa löytämättä muuta kuin pak-
sun lahjoneen puun noin viiden kottelin syövydestä.

Osmanmäki

Saatuani tietää, että Keräjämaen harjun jättona
luoteiseen päin olleesta Osmanmäestä vielä kiek-
kaa maantielle viedään, että siitä oli viljelemättä
vain aivan kaitanen (paikoittain vain Kyyjärän
leveinen) maakaistale ja että tässäkin jäännökses-
sä olisi mustanlaista maata, päätin Käydä mäen
jäännöistä tutkimaan ja siten pelastaa, mitä täs-
tä vielä pelastettavissa oli.

Kohta mäelle kultuamme huomasi eräs työmie-
histäni mäen penkeressä noin kaksi kottelia nur-
mittuneesta maanpinnasta

1). Itämaisena hopearahan, jonka pronssilevyä kaista-
leesta tehty korvake oli haitannut pois. Raha on
noin hyvin säilynyt, että sen kirjoituksia voitane hy-
vin lukea.

Kähän matkaa luoteiseen löydettiin ehkä samasta
syövydestä

2). Aivan pyöreästä pronssilangasta tehty spiraali-
kierteinen, 20 mm. laaja, soimus. Lankaa on säilynyt vä-
hän enemmän kuin kolme kierrosta.

Tari syltä luoteiseen nro 2:sta löysin noin 1½ kottelin
syövydestä hiilensekaisesta maasta

3). Kolme pronssilevyä kaistaleita, joista kaksi on
aivan pientä, vaan kolmas on noin 100 mm. pitkä,
6 à 9 mm. leveä ja on sen toinen reuna paksu ja loi-

vasti pyörästetty. Se siis lienee pala hiilen reunasilasta.
Näiden lähellä löysin

4) Toltetan luun sirpalaita vähäsen. - Ei kaukana näistä oli.

5) Traksinkertainen nahkapalaneen, jonka molemmat osat näkyvät olevan kuvitettut latiskaisella pronssilankalla samalla tapaa kuin vaatetta villalangalla kirjataan. Näin on Karjalassa pakanuuden ajan lopulla veitsen tuppia kirjattu, jonka tähden luultavasti tämän pienen nahkapalaneen olevan osaisen tuppista.

Wähän matkaa itäänpäin edellisistä oli noin kahdeksan tuumaa maanpinnan alla hiilenschaiesfa massan ja jystyssä

6) Taviastia, josta tosin toinen puoli oli hajonut, vaan joka nykyään on melkein vallan kokonaisena museissa. Astia, johon ei ole piirretty mitään näköisiä koristuksia, on suunnaltaan epätasainen, latiskapohjainen, 105 mm. korkea, suusta lähes 150 ja pohjasta noin 95 mm. laaja. Taven paksuus on noin 5 mm. paitsi pohjassa, joka on paksumpi. - Astian sisästä ei ollut juuri mitään mainittavaa, vaan sen alla oli.

7) Teräksimet, 244 mm. pitkät ja usein kaitateräiset. Terävipu on 17 mm. leveä ja poikittain soikea, säätimet vallan pyöreät.

Ympäristöistä löydettiin

8) Talanulta savea, hiltynneen kerran tapaista ja taittanut, tulessa ollut sormiluu (?)

Ehkä puolikyömmöntä syltä luoteiseen päin, siltä kohdalta, jossa mäentörämä nykyään on korkein ja viljelemätöntä maata on enise (noin kahden sylvän le. löydeltä) löydettiin maastuneen perunakuopan tapaisen syvennyksen kaakkoispuolelta, jossa oli puolen toista kyynärän paksuinen / arvoittavasti osaksi mainitusta pyömyksestä otettu) liikutettu maakerros.

9) Nelimittiseen villavaatteeseen kiinnioimmettu kuusi-kulmaisen tähden muotoinen koristus, joka on spiraalikierteisistä pronssilankaputkista tehty.

10). Lähes 5 mm. paksuja pronssilangasta tehtyjä spiraaliputkia, joiden pituus yhteensä on noin 100 mm. Putkien sisällä on, kuten tavallisesti, nyöri ja ovat putket nähtävästi aikomaan olleet vaatteen reunukseen kiinnitetyt. Näitä paitsi löydettiin eräs koristuksen osa, jossa oli kolme yhtäläistä pronssilankaputkea rinnakkain ja putken päättyä poikittain näiden päisfä.

Näiltä paikoilta oli eräs pikku tyttö kertomuksensa mukaan löytänyt

11). Rautaisen haarisoljen yhtä laatua, vaan kaitasemman, kuin nro 1423 J. R. A:n kuvateoksessa. Soljen haaraan on piirretty kaksi rinnakkaista viivaa.

12). Kaksi rautanaulaa, toinen noin 65 ja toinen 90 mm. pitkä; viimeksi mainittu on isopäinen.

13). Lähes 6 mm. paksuja pronssilankaputkia, joiden yhteen laskettu pituus on noin 85 mm. Putkien sisässä on kierrettyä nyöriä.

Jostakin paikasta oli taas eräs poika löytänyt

14). Paksun ja kömpelästi tehdyn saviastian reunapalan. Nrot 11-14 lunastin löytäjiltä.

Edellä mainitun syönnöksen luoteispuolelta löydettiin

15). Koukistettu rautanaula, joka nähtävästi on ollut 30 mm:n pituudelta puussa; 105 mm. pitkä päätön nauha, joka ehkä on äsken maahan joutunut ja

16). Molemmista päistään taivutunut naulan tapainen, 36 mm. pitkä rautatanko, jonka pinnalla on kahden puolin pitkin naulaa syvä ura.

Kiinnitys paikasta, johon maata nähtävästi vieressä olevasta syönnöksestä oli mätetty, löydettiin runsaan kahden kyynärän syvyydessä nykyisestä maanpinnasta, vaan arvattavasti, ainostaan kyynärän syvyydessä ennenaikuisesta pinnasta mättänyt kahdenlaatuinen hiekan ympäröimänä

Miehen hauta. Luurangasta oli hiekasta säilynyt sangon vähän jälkiä. Aikoaastaan säari ja reisiluusta ynnä käsivarsista oli selviä jälkiä nähtävänä. Näistä saattoi päätellä, että vainaja oli prantu hautaan pää pohjoiseen ja jalat etelään; ja että hänellä oli ollut

jonkumainen ruumisarkku tahi ainakin joku puukohys ympärillään, osoittaa se sikka, että haudan ruunoista löydettiin

17). Rautanauvoja, 16 itäreunasta, 6 länsireunan luota, pari pohjoispään läheltä ja 1 eteläpään tienoilta.

Huomattava kärsä, on, että suurin osa länsireunaa ja ehkä myös eteläpää oli mullistettu, kun rupesin haudaa tutkimaan. Monella naulalla on iso rautalevyinen pää, monella myös riittävä levy toisesta päästä; toiset ovat vain toisesta päästä koukistettut; melkein kaikissa tuntuu puunjälkiä. Tuun paksuus, johon naulat ovat olleet naulatut, vaihtelee 30: ja 45:n mm. välillä. Haudan pituutta en voinut mitata, koska sen eteläpää nähtävästi oli jo ennen mullistettu, vaan leveys oli lähes viisi pohtelia. — Reunimmaisena aivan Länsireunan vierestä löydettiin.

18). Keihäänterä, noin 360 mm. pitkä, yhtä tyyppejä kuin nro 1324 J. R. A:n kuvateoksessa, 25 mm laajassa varsipuutuksessa on lahonnut varren pää. Lape on leveimmässä kohdasta 32 mm. leveä. Sen molemmiin puoliin on takertunut paljon puuta / toisella puolella hienee jäännöksiä, arkun ruunasta, toisella puolella taas jäännöksiä supraavasti numeroon kuulleesta varresta. Toisella puulla tuntuu olleen kuori päällä, toinen taas tuntuu oisan tapaiselta. — Tämän vieressä itäpuolella, vaan harkkipuoli kyynärää enemmän pohjoiseen päin, oli toinen

19). Keihäänterä, 460 mm. pitkä, yhtä tyyppejä kuin nro 146 J. R. A:n kuvateoksessa. Lapsessaan, joka on leveimmässä kohdassa 35 mm. leveä, on takertunut puuta molemmiin puoliin. Varsipuutken ulkopuolelleen on säilynyt vähäsen vartha. — Molempien keihäiden kärjet, jotka ovat haudaan asetetut pohjoiseen päin, ovat hiukkasen koukistettut.

Ensimmäisen keihään kärjen kohdalla, vaan keskellä haudaa oli kärjet käännetty länteen päin. — Toisen keihään varsipuutken päästä itäpuolella oli

20). Pieni koukistettu rautanauva, osaksi puun ympäröimänä.

* 21) Keihäsimet, 245 mm pitkät, kaitateeräiset. Pronssi-
puu, johon on puuta kakertunut, on poikittain oikea. Toi-
nen vierestä kaakkospuolella oli

22) Koukistetta rautanaulan tapainen, lahonneen
puun ympäröimä.

Toisen keihään vierestä löydettiin

23) Tienen, suolijyvästä Pronssilangasta tehdyn,
spiraalikierteisen sormuksen palasia yhteensä vähän
kolmatta kierrosta. Näitä paikoilta tavattiin myös
vähän puun ja tuohen jäännöksiä.

Lähellä haudan koillista kulmaa oli

24) Tärkynyt saviastia, jonka museisfa liimasin kokoon.
Astia on hiukan yli 100 mm. korkea, pulleimmasta
kohdasta 190 ja suulta 164 mm. laaja. Pohja on litistyneen
pallon pinnan muotoinen. Pulleimmasta kohdas-
ta alkaen ylöspäin on neljä kaksinkertaista rinnak-
kaista pilkkuvirtaa painetta astian ympäri. Laitojen
paksuus on noin 5 mm.

Noin sylon verran luoteiseen päin siitä aidankulmas-
ta joka on Asmannin penkereen kaakkospuolella,
löydettiin kynnetyssä pelkomaan reunasta ja osaksi mud-
oksen alta

Toinen miehen hauta, jossa vainajan pääpuoli tuntui
olleen asetettu luoteiseen päin ja jalat kaakkoon. Luis-
ta näkyi perin vähän jälkiä, vaikka miesvainaja tie-
nee ollut hyvinkin pötevä. — Tällekin vainajalle oli
pantu mahaan kaksi keihästä oikean kädön puolelle
haudan lounaiseen syyjään.

25) Keihään terä, 387 mm pitkä. Lape on 24½ mm leveim-
mästä kohdasta varsipuutki, johon on varrenpäätä pala
säilynyt suusta 22 mm. leveä.

26) Keihään terä, 503 mm pitkä. Lape on 30 mm. leveim-
mästä kohdasta, varsipuutki, johon on muutamia syven-
nyksiä / arvathavasti koristuksiksi / piirretty tahi painettu,
suusta 25 mm. laaja. Tämän keihään terän, joka oli
koko joukon luoteisempina kuin edellinen, vierestä löydettiin

27) Spiraalikierteinen sormus, kolmekulmaisesta / kolme-
mm. leveästä / pronssi-varstaasta tehty. Kierroksia on

viisi ja on vartaan harjan molemmin puolin pitkin pi-
tuetta piirretty kulmikas aaltoviiva.

Haudan kaakkoispäästä pohjaajlempanä oli
28). Raudankuonoa, jyttyrä.

Pohjaaja taas etemman luoteiseen päin oli

29). Spiraaliputkia pyöreästä pronssilangasta, joiden
läpi tuota tavallista kierrettyä nyäriä on pujoitettu run-
saasti niiden mm. paksuisia. Näiden ohella oli vähän
luuta, puuta ja

30). Waatetta, pieni jyttyrä sekä

31). Työreä pautapala, 4 mm. paksu ja 19 pitkä, tait-
tunut molemmista päistä. Tämän ympärillä on tiheään
kierretty hienoa raskilankaa. Lähellä oli vielä

32). Raudanpalasia, joihin on luuta takertunut.

Lähellä luoteiseen päin oli

33). Hevoskengännaulan tapainen koukistettu rauta

34). Raudanpala -muotoinen, 58 mm pitkä ja 3 1/2 mm
paksu. Sen ruosteesen on takertunut puuta ja muutaakin.

35). Koukistunut pikkusen palanen paksua nahkaa
ja aivan pikkuisia nyäriä tai nahka-silmukoja, jotka
raskiruoste on säilyttänyt.

Melkein poikki koko haudan isomman kaihään..
terän kaakkoispään läheltä alkaen oli

36). Ruostuneita rautalevympalasia, ei pitkin haudan
pohjaa vaan niin että leveydet haudan lounaspuolel-
le olivat melkein pohjaaja, kun toiset olivat sitä y-
lempanä, jota kauempana ne olivat koillisessa. Nä-
mä ovat siis nähtävästi palasia yhdestä isosta esi-
neestä / kilvestä?, joka on ollut vinoasti asetettuna ha-
taan, niin että koillispuoli on ollut paljon korke-
ammalla kuin lounaspuoli. — Haudan keskeltä
vähän koilliseen oli niiden rautalevyjen alla

37). Pronssinen sormus yhkä laatta kuin 27. paitse
että kierroksia on kuusi. Tämän sormuksen sisällä
oli säilynyt sormiluu.

Haudan luoteispäästä löydettiin

38). Pronssinen sormus, sekkin yhkäläinen kuin edelli-
nen, paitse että kierroksia on 5 1/2. Tämän pinnalle

on lakertunut vaatteentapaista ja tuolta 191.

Haudan länsi- ja luoteispuolelta löydettiin mullasta 39) Saviastian palasia, 9. jotensakin isoa kappaletta, nähtävästi osia ilman kiertolevyä sironilla kimpelösti tehdystä astiasta, joka on ollut paksuainainen ja koris-
tuksettua.

40) Palanon kellertävän vihreätä lasia ja latiska pyö-
reähkö pieni kivi, jommoisia on haudoissa paljon ta-
vattu.

Nastakerran haudan luoteispuolella oli taaskin
Hauta, joka tuntui olevan samansuuntainen kuin
edellinen; ja löydettiin tästä noin 1½ à 2 korttelin
syövydestä haudan koillispuolelta

41) Viikatteen terä, josta kärkipuoli puuttuu, kahdes-
sa palassa, melkein fuystyssä maassa. Tämä on ty-
vettäin kipeämpi kuin Osmanmäestä ennen löyde-
tyt ja Aspelinin kuvateoksen kuvatut, 26 mm. leveä.
Tämän kaakkoispuolella noin 2½ korttelin syövy-
destä oli (terä kaakkoon päin)

42) Taltantevä eli temmirauta, 108 mm. pitkä, teräs-
kä 15 mm leveä. Molemmiin puoliin on puosteesen ta-
kertunut puuta melkein kärkeä myöten. — Tämän lä-
hellä oli jotensakin korana säilynyt

43) Puhon oksan juuri ja tyvi.

Nrojen 42 ja 43 tasalla ja ympärillä oli jäämöksejä luista.
Haudan lounaspuolelta alkaen lähes viikatteen te-
pään sähkä eli noin kolmen korttelin pituudelta ja
ainakin korttelin leveydeltä oli mullassa paikoiittain
vähän ylempänä ja paikoiittain alempana, vaan jo-
tensakin yhtämittaisesti

44) Rautalevyyn palasia, joihin monen on puuta ta-
kertunut. Näiden ohella ja jonkunmoisesa yhteydessä
niiden kanssa oli

45) Rautarenkaiden eli-silmukkojen palasia.

Ohella oli myös

46) Läviötetty vaskilevyyn pala.

Nro 42: n koillispuolelta löydettiin

47) Kolme saviastian palaa;

48) Raskinaula, paksuimmasta päästä koukistettu ja noin 23 mm. pitkä;

49) Rautanaula, kärjestä koukistettu, noin 40 mm. pitkä ja

50) Kolme rautalevyä palasta, joiden ruosteeseen on tarttunut toiseen Spunatun ryöryn palanen ja toiseen ylen hieno koirviluu.

Itäänpäin edellisistä ja ehkä toiseen hautaan kuuluu oli

51) Kiives, jonka silmänsä on rautainen nalkki. Kiives on 176 mm. pitkä hammasista keskiterään laskettuna. Löyvästi kaareva terä on 115 à 120 mm. pitkä. Lapsa on 27 mm paksu ja 30 leveä; sen toiseen syyjään on piirretty syvä poikkiviiva. Silmän kehällä on molemmiin puolin ja molemmiin päin syväet jätöt varren tuchsi. - Kiivon alla oli

52) Itämaxxinon hopearaha, pahasti kulunut. Rahan reunaan liitetty raskilevyn kaistaleesta tehty silmukka on säilynyt ehjänä.

Kiivon vieressä taas, sen luoteispuolella oli

53) Pronssiketjut, 120 mm. pitkät, 25: sta rengasparista muodostetut. Rengaiden laajuus ja siis ketjujen paksuus on 6 à 7 mm. Ketjujen tähtissä päässä oli viimeisessä renkaassa kiinnitys pikkuinen / hienosta tuchesta 1/2 pu-
nottu jatko.

Osaksi nrojen 41-43:n alla, ja noin koittelin syvempänä kuin ne ja nrot 47-50, sekä nrojen 44-46 kaakkoispuolella vähäsen syvemmässä kuin nämäkin, oli esi-
neistä ja lahonneista luista päättäen

Naisen hauta, johon vainaja oli pantu pääpuoli pohjoiseen ja jalat etelään. Kun aivan odottamatta tämän luomasi oli eteläosa vainajan polvia myö-
ten jo häivetty pois. Haudassa löydettiin vasemman reisiluun kaakkoispuolelta

54) Spiraalikierteinen rannerengas 6 à 7 mm. leveästä kolmikulmaisesta pronssiivastaasta, jonka päät ovat li-
tistetyt, 63 mm. laaja kolmekierroksinen.

Noin 1/2 koittelia koilliseen oli vasemman käsivarren ranteessa niinikään

55) Spiraalikierteinen rannerengas 5 à 6 mm. leveästä

kolmekulmaisesta pronssiartasta, jonka päät myös ovat
litistetyt, niinkään 63 mm. laaja, vaan seitsemän kierrok-
sinen. Pitkin harjaa on keveästi piirretty aaltoviiva. Ren-
kaan sisässä oli käsivarsiluun alapää ja renkaan viereisä
siinä arvokkaasti riippuneet

56/ Itämax & xinen hopearaha, jonka vaskilevystä teh-
dysä pienessä silmukassa tuntuu rihman jäännös, kuluuut,
harvallaista paksuampi ja pienempi sekä

57/ Kaksi pronssilangasta tehtyä -muotoista helyä.
Toisesja on kapeimman kohdan ympärillä vieläkin
pyöreä pronssilanka, joka kumminkin on hienompi kuin
helyn muut osat.

Osaksi vasemman reisiluun ja osaksi leveän sarve-
naluun alla oli (häkkipuoli telään)

58/ Puukko kuppineen. Puukko on nähtävästi ollut
noin 175 mm. pitkä, josta kapea terä ainoastaan 65 mm.
varsi on ollut pidusta ja ilman silaa, jonka tähden
se onkin pahasti lahonnut. — Tuppi on 250 mm. pitkä
ja 75 leveä ja yhtä muotoa kuin se Simvilän kalnis-
tosta löydetty kuppini aikanaan lienee ollut, jonka
jäännökset ovat kuvattut Aspelinin kuvateoksessa
nro:na 1483. Tuppen kehiksenä praitoi yläpäässä jas.
sa on molemmiin puolin 12 mm. leveä pronssilevy, on
pitkittäin avonainen pronssilevystä tehty puukki, jon-
ka aukkoon on kaksinkerroin kiinnitetty harvainen
ohut nahka, niin että harvat ovat sisäänpäin / vas-
takkain; / sitä praitoi oli ehkä sille puolelle, joka
haudassa oli yläpäin, litetty vielä kolmasikin nah-
ka, jonka harvat olivat alas päin. Sillä puolella,
joka haudassa oli, alaspäin ja joka oli näkyvissä,
kuin vainaja puukkoaan kantoi on kaksi alapuo-
lelta painamalla komeaksi kuvitettua, yhdessä ko-
ko tuppen leveän sivun täyttävää, pronssilevyä ja
vahvistuksena näiden ja nahkan välillä vielä hy-
vin säilynyt puulasta / tahi kaksi ylen ohutta semmoin-
ta. Tuppen pyöreän puoliisesja laidassa, veitsenoar-
ren teränpuolelisen päään kohdassa on iso pronssilevystä
tehty silmukka. — Veitsi on pistetty kuppeen miden

edellä mainittujen nahkojen välin, joiden harvat ovat vas-
takkain / sisäänpäin käännetyt/. - Tupakan kehukseen päälle,
etupäässä äsken mainittuun silmukkaan, on takertunut
59) Karvaisen nahan palasia; joka seikka osoittaa,
että vainajalla oli turkki päällään tahi ainakin joku
karvannahasta tehty esine mukanaan haudassa.

Tupakan koillis- ja toisen rannereunkaan pohjois-puol-
lella käsiöarsiluun päällä, lähellä vainajan vasenta
olkapäätä oli

60) Lyhykäisistä pronssilanka putkesta ja rihmasta tahi
villalangasta tehty muotoinen, 50 mm. pitkä koristus,
ja lähellä tätä

61) Kaaleankeltainen pumasilalla vinoviivoilla koristetu-
tu lasihelmi.

Noin kaksi korttelia luoteiseen päin viimeksi maini-
tuista esineistä ja edellä mainitun viikatteen toisen
kohdalla ja alla olivat seuraavat esineet:

62) Pronssinen solki, -muotoinen. Soljella on ollut
rautainen paljon, jonka kannasta on ruostunut jään-
nös kiinni pronssiavartaassa soljen alla / kuvassa oikeal-
la puolella/. Palkinmen kärjestä on niin ikään palanen
kiinni ruostunut pronssiseen pitimeen, joka on kahdella
pronssinaulalla kiinnitetty soljen alle / kuvassa vasem-
malle/. Sen ympärillä päällä, jonka alla on palki-
men kärjen puidon, on vielä pala tahtumutta ohutta
pronssilevyä.

63) Paksut pronssiketjut: 56 paria 10 à 11 mm. laajaa
rengasta, jotka muodostavat noin 300 mm. pitkän
ketjun, jonka toisessa päässä on -muotoinen
pyöreästä pronssiavartaasta tehty ketjünkannatin. Tä-
män keskimäisessä silmukassa on pitkulainen pronssisilmukka, johon on kiinniruostunut rautainen sil-
mukka / jostakin suuremmasta esineestä tahtunut/. Ket-
jünkannattimen toisesta alasilmukasta jatkuu yhtä-
lainen ketju kuin se, joka on toiseen liitetty. Tätä
ketjua on 66 paria rengasta paitsi yksinäinen rengas
molemmissa päissä. Ketju on noin 375 mm. pitkä ja on
se toisesta päästään liitetty yhtäläiseen ketjünkann-
attimen toiseen päähän.

nattimeen kuin toisestakin. Tämänkin ketjum kannattimen keskimäisessä silmukassa on pronssirengas ja tähän takertunut rautasilmukka. Ketjum kannattimen toiseen alasilmukkaan on pronssirengaslla liitetty pronssiketju, vaan tämä on edellisiä paljon pienempi ja on siitä säilynyt vain noin 35 mm. pitkä pala $\frac{1}{4}$ paria pronssirengasta. Ketjun renkaiden läpi on pujoitettu rihmasäikeitä. Toisen ketjun seitsemänteen (toisesta kannattimesta luotta) rengaspariin on liitetty pronssirengas, josta riippuu pari 1 mm. laajaa pronssirengasta; tämä on luultavasti pala jostakin ketjusta.

64. Hienoista pronssilankapuitkista, pronssirenkaista ja rihmasta tehtyjä vaatekäsistuksia; yhteensä noin kolme kottelaa pitkä. Kasistukset ovat noin 20 à 25 mm. leveät ja ovat niiden reunat muodostetut pronssirenkaista ja rihmasta. — Näiden kasistuksien ohella oli

65. Neliniitistä villa vaatetta, jätensakin paksua, pari palasta.

Kuusi mainituista esineistä länteen (Kahilomäen) päin löydettiin:

66) Tämaxlainen hopearaha, jonka vastilevystä tehty koroake eli kantasilmukka on taivutunut,

67) Säännötlömän muotoinen helmi merikullasta, 16 mm. pitkä 13 leveä ja 5 à 7 paksu.

68) Tunanen kivi helmi jonka kehässä on kolme keltaista korkotäplää. Helmi on 10 à 11 mm. pitkä ja 10 à 11 mm. paksu.

Koska Asmannäen pakanuuden aikainen hautausmaa nähtävästi jatkuu hävitetyä mäen koillispuolella olevaan peltoon, jonka Kuntomaan alla vielä lienee hautoja tavattavissa, ja hiekanoton kautta yhäti vielä vähitellen hävitetään sekä peltoa että siinä olevia hautoja, ehdotan, että Muinaistieteellisen toimikunta hankkisi virallisen kiellon tuolle hiekanotolle. — Tämän sijaan voisi mielestäni varsin hyvin sivistää vieressä olevan Käräjämäen rauhoitettua alaa melkein puoleen siitä, mikä siitä nykyään

Viime!

on viljelemättä. Euraassa ollessani kysyi minulta paik-
kakunnan kruununnimismies, kuinka laajalta "Käräjä-
mä^{en}" ja sen ympäristön oikeastaan pitää olla rauhoitet-
tu. Maanomistaja tahtoi viljellä osan mäen koillis-
puolella olevaa tasankoa ja ottaa hiikkaa pohjois-
puolella olevasta kuopasta. Kruununnimismiehen
pyynnöstä tarkastin mainittua tasankoa käivotta-
malla oja sen pintaan useassa paikassa, vaan en
huomannut täällä missään haudan kapaista yhtä
vähän kuin tuon suuren hiikkakuopan ympärillä, sen
lähes sadan sylon pituisessa penkeressä. Luullakseni
olisi kaikkopuoliseksi hyödyksi, jos saataisiin "Kä-
räjämäen" rauhoitettua ala tarkkaan tarkoitukseksi
ja paaluutetuksi ja ettei tähän alaan otettaisi muu-
ta kuin varsinaisen mäki ja se kaitanen osa mäen
pohjois ja koillispuolella olevasta tasangosta, jossa
on selviä hautasyvennyksiä.

Helsingissä 8 p. Syyskuuta 1870.

Theodor Schindt.